

In het jubileumjaar van Springdance -het Utrechtse festival viert de 25^e editie- presenteert artistiek directeur Bettina Masuch haar nieuwe beleid c.q. programma. Een interview met een bevlogen Duitse. "Aan Springdance kun je je leven toetsen."

Door Ingrid van Frankenhuyzen

Ze heeft een appartement in Utrecht gevonden zegt ze, typisch Hollands met een steile trap en heel veel hoeken in de ruimtes. „ Ik moest kiezen hoe ik mijn meubels plaatste. In Berlijn is alles groot, ook de huizen, daar kun je klakkeloos wat neerzetten. Nu moest ik nadenken over ruimte. Precies zoals choreografen dat ook doen. “

Bettina Masuch, sinds september vorig jaar artistiek directeur van Springdance, moet even wennen aan de Hollandse dichtheid, de grote hoeveelheid mensen per vierkante meter. Op straat, in treinen, in huizen. Maar ze is naar eigen zeggen nu gesetteld; onlangs pakte ze haar laatste verhuisdoos uit. Veel thuis is ze echter nog niet geweest want op zoek naar talent en te programmeren voorstellingen voor Springdance, reist ze veel. Het interview vindt dan ook plaats in Boekarest, tijdens het Europese talentontwikkelingsprogramma Europe in Motion waarvan Springdance de initiator is.

De Duitse Masuch (Solingen, 1964) zal niet echt breken met het conceptuele beleid van haar voorganger Simon Dove maar zijn criterium 'jonge maker' bijvoorbeeld verschuift naar 'jong van geest'. Vandaar dat een zichzelf telkens vernieuwend en permanent nieuwsgierig choreograaf als William Forsythe in de nieuwe programmering past. Bovendien wil ze van Springdance vooral een leuk festival maken. „We leven in een tijd waarin amusement de boventoon voert. Voor mij echter is kunst en in het bijzonder theater, de manier om je eigen leven te toetsen. Het is een plek voor reflectie. Dat is niet altijd even gemakkelijk maar wel leuk en avontuurlijk. Ik wil dus tegen de amusementstrend in. Hollywood en Bollywood zijn veel beter in het genereren van een meeslepende en overweldigende ervaring dan het medium theater. Theater is een langzaam medium. Daar moet je gebruik van maken.”

Masuch vertelt hoe ze ooit bij het SemperOper Ballet, een klassiek-modern gezelschap uit Dresden dat altijd de grote zalen bespeelt, de zinnelijkheid van de dans terugbracht. Ze maakte een programma met alleen maar solo's op spitzen waarbij het publiek dicht op de huid van de dansers zat. Het was voor veel toeschouwers een nieuwe manier van waarnemen. Weg van de schone schijn hoorden ze het spitzengetrippel, het ademen en zagen ze het zweet parelen van inspanning. „ Dat is de kracht van dans, die nabijheid, de zinnelijkheid. Ik ga ook graag naar mainstream-ballet maar ik vraag me dan altijd af: waarom ga ik nou naar het theater? Niet om me alleen maar, op afstand, te amuseren.”

De liefde voor de dans en het theater begon ooit met boosheid. De ouders van Masuch hadden anno 1979 een abonnement op Tanztheater Wuppertal waar Pina Bausch de scepter zwaaide. De productie *Kontakthof* deed zoveel stof opwaaien (en mensen uit protest weglopen) dat de ouders van Masuch de kaartjes aan hun dochter gaven. „ Ik vond het vreselijk, ik was in shock. Ik herinner me het nog heel goed. Ik ben in een staat van radeloosheid naar huis gelopen, een heel eind. De volgende dag ben ik nog een keer naar de voorstelling gegaan omdat ik wilde begrijpen wat me zo had afgeschrikt.”

Vanaf dat moment werd Pina Bausch de graadmeter, het referentiepunt in het werkzame leven van Masuch. Ze stopte acuut met haar balletlessen omdat de meisjesdroom van de 'mooie prinses' niet langer houdbaar is. Dans en theater waren het medium van de sociale en maatschappelijke relevantie geworden. Tumult zoals bij Bausch hoort daar bijna automatisch bij. Bettina Masuch gaat in Giessen theaterwetenschap studeren en komt er in de loop van haar studie achter dat zelf producties maken niet haar forte is. Haar passie ligt in het bedenken van concepten (zie kader).

Tegen de amusementstrend in programmeert ze in Springdance 'nadenkdans' en performances die echter wel degelijk over het lichaam gaan. „Ik wil werk tonen dat over dans en het fysieke van dans gaat in een tijd waarin bijna iedereen 90% van zijn tijd achter de computer zit. Fysieke arbeid bestaat niet meer, het enige wat nog beweegt zijn onze typende handen. Wat betekent het lichaam nog in ons leven? Wij stellen de vragen erover. Iemand als de Japanse danstheatermaker Hiroaki Umeda laat in zijn voorstellingen het lichaam verdwijnen in een beeldenbombardement, in hightech-techniek. Het lichaam wordt erdoor opgeslokt, het individu bestaat niet meer. Daarmee reflecteert hij voor mij op een maatschappelijk fenomeen.”

De kritiek van met name journalisten dat Springdance de laatste jaren een 'overconceptueel' en hermetisch festival zou zijn, baart haar niet zo zeer zorgen maar ziet ze eerder als een uitdaging. In het buitenland is er zegt ze, veel minder weerstand tegen experiment. Wat haar aan Nederland opvalt is de discrepantie tussen de vooruitstrevendheid en frisse brutaliteit in design en architectuur tegenover het behoudende van de podiumkunsten „Mensen hebben op een of andere manier moeite met 'Verunsicherung'. Ze vinden het kennelijk vermoeiend om zich in te moeten spannen bij een voorstelling. Ik pleit voor meer geduld. Kijk, bij Pina Bausch en bij William Forsythe liepen de mensen in het begin ook weg. Om de weerstand weg te nemen, wil ik mensen bewust maken van de andere rol die theater volgens mij heeft. Kunstenaars moeten uitleg gaan geven, ze moeten praten over hun werk met het publiek. In de beeldende kunst heb je atelierbezoeken. Zoiets wil ik ook. Ervaringen delen zodat je begrijpt wat er gebeurt. We onderschatten het publiek vaak, dat heeft behoefte aan een gesprek. Je kunt het publiekseducatie noemen maar het gaat om betrokkenheid. Het is ook goed voor de kunstenaars want het was lange tijd genoeg om te zeggen: ik ben bezig met kunst en dus ben ik relevant. Onzin. Kunstenaars moeten zichzelf in het openbaar relevant maken. Springdance is de dwarsligger, wij willen vragen stellen. Samen met het publiek. Om tot de conclusie te komen dat vragen stellen amusant kan zijn. Op die manier wil ik Springdance toegankelijk maken. Ik ben niet zo van de 'inner circle'.” In Boekarest is Bettina Masuch aangenaam verrast door de hoge opkomst tijdens de voorstellingen van de deelnemers aan Europe in Motion. „Die open blik en de nieuwsgierigheid van Roemenen, die wil ik ook in Utrecht.”

Een van de dingen die ze in Utrecht nog moet regelen, is het vinden van een goede kapper. Ze is erg gehecht aan haar vaste adres in Berlijn waar ze al twee decennia komt. „Daar heb ik wel moed voor nodig. Maar als ik die vind ben ik denk ik echt ingeburgerd.”

Bettina Masuch studeerde Duitse literatuur, filosofie en toegepaste theaterwetenschap in Giessen (Duitsland). Daarna werkte ze als dramaturg en gasthoogleraar voor diverse universiteiten, theaters en theatermakers in Duitsland en was ze onder meer mentor bij DASARTS, Advanced Studies in the Performing Arts in Amsterdam. Sinds 2003 was Bettina als danscurator verbonden aan het theater Hebbel am Ufer in Berlijn (o.a. festival MARS voor Franse dans en Eurasia voor jonge Aziatische en Europese choreografen i. s. m. de Asia-Europe-Foundation Singapore). Daarnaast was Bettina artistiek directeur van het dansfestival CONTEXT en artistiek codirecteur van het dansfestival Tanz im August. In het najaar van 2008 trad ze in dienst als artistiek directeur van Springdance.

Een kleine greep uit het programma van Bettina Masuch

Anne Teresa De Keersmaeker / Rosas - Rosas danst Rosas (rerun)

De voorstelling die een kwart eeuw geleden voor een revolutie in de moderne dans zorgde, is opnieuw te zien. Gedanst door Anne Teresa De Keersmaeker zelf én een nieuwe cast dansers. 24/25 april.

Jérôme Bel en Lutz Förster

Lutz Förster (1953), jarenlang gezichtsbepalend danser bij Pina Bausch en Bob Wilson, blikt met choreograaf Jérôme Bel terug op zijn carrière. 16/17 april

Bruno Beltrão / Grupo de Rua – H3

Hiphopexpeditie naar het onbekende. De Braziliaanse Grupo de Rua vermengt hiphop ingenieus met hedendaagse dans. 18/19 april

Israel Galván – Solo Israel Galván

De Spaanse flamencodanser Israel Galván ontdoet zich van alle clichés van de flamenco in.... avant-gardistische flamenco! 17/18 april.